

Mijn eigen geloofsbelijdenis

Ik geloof in God, en dat Hij altijd bij mij is.

Mij op zijn schouders zal dragen als ik zelf niet meer verder kan.

Ik geloof in Jezus, en dat Hij voor mij gestorven is aan het kruis. Dat Hij alles goed heeft gemaakt. Door Hem ben ik vergeven!

Ik geloof in de Heilige Geest, en dat Hij mij helpt, elke dag opnieuw! Met beslissingen nemen, mij behouden van gevaar en mij innerlijke vrede geeft.

Ik geloof dat ik nooit meer alleen ben. Hij is bij me, waar ik ook ben. In goede en in slechte tijden.

Ik hoef me niet te schamen voor Hem.

Ik geloof in de oneindige liefde, waar ik elke dag mee overspoeld word. In de genade die maar niet op lijkt te kunnen gaan.

Ik geloof in de kracht, die ik krijg van Hem. Elke dag opnieuw.

Ik geloof in het Licht. Zelfs al zie ik het niet.

Al is het nog zo donker. Ik geloof.

leerling RWO-4

Ik geloof = wij belijden

- Ontmoetingsdagnummer -

- 4 Belijden verlevendigen-waarom zou je? | Avelien Haan**
Belijden is een werkwoord Avelien Haan schetst eerst wat belijden is. Wij geven antwoord op een verbond, waarin God liefde en trouw beloofde. In het denken over belijden noemt ze vervolgens zes functies van belijden die zichtbaar worden. Dan volgt het advies om na te denken over verlevendigen van het belijden.
- 8 Verspilde tijd? | Simon van der Lugt**
Een nieuwe belijdenis schrijven? Niet doen Simon van der Lugt denkt dat de NGK er niet uitkomt om een nieuwe belijdenis te maken. De meningen staan daarvoor te veel tegenover elkaar. Hij proeft ook niet de wens om een gezamenlijke tekst. De lokale gemeente is de oefenplek om verschillende perspectieven te onderzoeken. De tijd kan beter besteed worden aan vormende geloofsgesprekken.
- 12 In gesprek met...Jongeren van het Gomarus College Assen**
Toch maar afstoffen? Naast de gedegen bijdragen van de sprekers op de Ontmoetingsdag van Steunpunt Bijbelstudie wilden we ook aan jongeren vragen wat zij van onze belijdenissen weten. Weet jij wat een belijdenis is? Waar gaat zo'n belijdenisgeschrift over? Hebben we zulke samenvattingen van ons geloof nodig? Hoe zou jij zelf je geloof samenvatten in een paar zinnen?
- 16 Licht in de duisternis | Huib Noordzij**
En zó voort De vroege kerk kende al belijdenissen. De protestantse belijdenissen uit de 16e eeuw behandelden het grote thema van de rechtvaardigmaking door geloof. Die belijdenissen zijn bestreden door de Remonstranten. Volgens hen moest de belijdenis en de catechismus herzien worden, maar ze ontweken een overleg over de leer van de verlossing.

Verder

Gedicht Efeze

Weetje Aan de slag! Geef woorden aan de kern van je geloof

Met luide Trom(p) Donder op de berg

Verbeelding verwoord Een wolk van godsgetuigen

Aan het Woord Belijden = doen

Boeken

Beeldspraak En haar naam is...

InZicht Een vlak op de diamant van dat ene geloof in God

Multimediaal

In het volgende nummer

11

14

15

18

20

22

23

24

26

27

Als uw hart gelooft, zult u rechtvaardig worden verklaard; als uw mond belijdt, zult u worden gered.

Romeinen 10 : 10

Ik geloof = wij belijden

Een mooi thema aan het begin van het 'belijdenis-seizoen', want we zijn weer in het jaargetijde gekomen waarin vele (jonge) gelovigen belijdenis van het geloof doen. Prachtig en bemoedigend dat er nog altijd (jonge) mensen zijn die belijdenis van het geloof afleggen. Gods Geest werkt ook in en door een nieuwe generatie!

Toch heeft het gebruik van openbare geloofsbelijdenis, zoals die in veel protestantse kerken bekend is, ook nadelen in onze tijd. Zo signaleert Theo Basoski, studentenpastor in Groningen, in het Nederlands Dagblad van 22 april jl. Hij somt enkele nadelen op. Eén van de nadelen die hij noemt is het grote accent op het moment van geloofsbelijdenis. 'In de beleving van veel jongeren ligt er een heel groot accent op het ene moment van openbare geloofsbelijdenis. Dat werkt onnodig drempelverhogend.' Basoski pleit er niet voor om de openbare geloofsbelijdenis daarom maar af te schaffen, maar wel om bijvoorbeeld de avondmaalsviering meer te benadrukken als een moment waarop de

hele gemeente weer openbare geloofsbelijdenis doet. 'Openbare geloofsbelijdenis mag niet een eenmalig moment worden waarin alles opgesloten ligt.'

Het betoog van Basoski sluit aan op het thema van de Ontmoetingsdag van Steunpunt Bijbelstudie in april. Tijdens deze dag werd nagedacht over de verlevendiging van het belijden van het geloof door de kerk. In deze WegWijs vind je de teksten van de twee lezingen die werden uitgesproken door respectievelijk Avelien Haan en Simon van der Lugt.

Ik nodig je van harte uit om beide verhalen te lezen en voor jezelf na te gaan wat belijden van het geloof voor jou persoonlijk betekent. Houd daarbij de hartenkreet van Basoski vooral ook in je eigen hart bij de hand.

Veel leesplezier.

Maarten Boersema
Hoofdredacteur

PS

We zijn dankbaar met u als onze lezer! Graag geven we u als blijk van waardering een cadeautje. In dit nummer vindt u een speciale aanbieding om een jaarabonnement op Wegwijs cadeau te doen tegen een zeer scherpe prijs. Deze aanbieding vindt u op blz. 26. Aan wie geeft u Wegwijs cadeau? Ik hoor het graag!

Op deze plek willen we Piet Zeilstra noemen. Piet heeft, op de zijn typerende bescheiden wijze, jarenlang in de redactie een constructieve bijdrage aan Wegwijs geleverd. Hij verzorgde met grote punctualiteit de inhoudsopgave en de samenvattingen en recenseerde boeken. Ook zijn inhoudelijk meedenken binnen de redactie is zeer gewaardeerd! Dit nummer was zijn laatste en daarom zeggen we ook op deze plek: Piet, hartelijk bedankt! Het ga je góed!

Belijden is een werkwoord

In december 2023 heeft de commissie belijdende kerk [kader 1] aan de synode geadviseerd om in te zetten op het verlevendigen van het belijden van de Nederlandse Gereformeerde Kerken. Maar wat is belijden? En waarom is het nodig om dat te verlevendigen? En hoe kun je dat dan doen? Schrijf je dan een nieuwe belijdenis en kan dat zomaar? Daarover gaat deze bijdrage.

Wat is belijden?

Bij belijden denken we al snel aan het doen van belijdenis of de belijdenisteksten. Maar belijden is meer dan dat. Belijden is een werkwoord, iets dat je doet. Dat doe je als gelovig kerklid, maar we doen dat ook samen als kerkelijke gemeente en kerkgenootschap. Maar wat is dan belijden en waarom doen we dat? De bijbel roept ons op te belijden. De bijbel laat ons zien: God kwam eerst naar ons toe, met een verbond waarin hij liefde en trouw beloofde zonder voorwaarden. Wij geven antwoord op dat verbond door op God te vertrouwen en hem te loven. Belijden is daarmee onderdeel van onze relatie met God. Het is ons antwoord op zijn uitnodiging aan ons. We laten door te belijden zien dat we in God geloven als onze verlosser. Als kerk belijden we ook: we vertellen het goede nieuws en wijzen af wat de relatie met God beschadigt. We doen dat met elkaar, tegenover komende generaties en voor het oog van de wereld. Belijden is daarmee veel meer dan een tekst, het komt uit ons hart en gaat over ons leven en ons kerkleven.

Hoe belijd je?

Maar hoe belijden we dan? Daarvoor hebben we verschillende vormen en praktijken. Die komen soms uit de bijbel (in het Oude Testament de kerkelijke feesten, het vieren van de sabbat) en soms hebben we als kerken zelf nieuwe praktijken bedacht (zoals belijdenisteksten en het doen van belijdenis). In het denken over wat belijden is, worden zes functies van het belijden zichtbaar:

- Loven en geloven: door te belijden loven we God en uiten we ons geloof. Dat doen we bijvoorbeeld door te zingen in de kerk en daarbuiten, belijdenisteksten te lezen, belijdenis te doen en antwoord te geven op de vragen bij doop en avondmaal en bij de bevestiging in het ambt.
- Verbinden: door te belijden verbinden we onszelf aan Christus, aan de wereldkerk, aan de gereformeerde kerken en aan ons eigen kerkverband. Daarvoor gebruiken we gezamenlijke teksten (de apostolische geloofsbelijdenis bijvoorbeeld) en we hebben allerlei afspraken voor ons kerkverband en het contact met andere kerken. We verbinden ons

ook aan elkaar, bijvoorbeeld door geloofsgesprekken te voeren en samen te bidden.

- Oriënteren: belijden helpt ons om een weg te vinden in het leven met God. Belijden helpt bij het vinden van antwoorden op de moeilijke vragen waar we mee worstelen. In preken, in onderwijs en in samen studeren en bidden zoeken we naar hoe we met dilemma's in geloof en leven moeten omgaan.
- Overdragen: Als we belijden geven we het geloof door aan volgende generaties. Dat doen we in preken, in catechese en het jeugdwerk.
- Getuigen: Belijden is ook getuigen. We vertellen aan de mensen om ons heen wie Jezus is. Dat doen we door geloofsgesprekken, evangelisatie en allerlei uitingen op websites en in folders.
- Beschermen: belijden geeft ook grenzen aan. Door vast te leggen waar we voor staan beschermen we elkaar en de kerk tegen leugens en dwaalleer. We helpen elkaar om te onderscheiden waar het op aankomt en weerleggen opvattingen die ons wegdrijven bij God en zijn woord.

De commissie belijdende kerk is na de synode/landelijke vergadering van Zoetermeer ingesteld met als opdracht het adviseren over de binding aan de belijdenis. De commissie Belijdende Kerk heeft in 2023 aan de synode van Deventer geadviseerd om het belijden te verlevendigen en zal aan de synode die in 2026 gehouden wordt een advies uitbrengen over binding aan de belijdenis. Meer informatie over de commissie is te vinden op ngk.nl/bestuur-en-organisatie/generale-synode/rapporten/. Op de website van de synode van Deventer kun je het rapport van de commissie belijdende kerk vinden: Samen geloven, samen belijden. Ook vind je er het uitgebreide inhoudelijke rapport.

beeld: LPB media

Belijden: We doen dat met elkaar, tegenover komende generaties en voor het oog van de wereld

Belijden doen we dus op veel verschillende manieren: met teksten, door afspraken, door gesprekken, door gebed en door te zingen.

Is het nodig dat te verlevendigen?

Is er een probleem met ons belijden?
Is het nodig om het te verlevendigen?
In het onderzoek dat we als com-

missie gedaan hebben, zien we een aantal ontwikkelingen waardoor ons belijden in de afgelopen decennia behoorlijk is veranderd. Dat zijn soms veranderingen ten goede: zo zijn er veel nieuwe liederen en nieuwe vormen die ons nog meer mogelijkheden geven om God te loven. Er wordt steeds nieuw materiaal gemaakt dat we kunnen gebruiken in het onderwijs aan de jeugd (denk bijvoorbeeld aan korte filmpjes over bijbelboeken, of de bijbelverhalen van de zandtovenaars). Soms zijn veranderingen minder positief. Veel gezamenlijke routines rond belijden zijn verdwe-

nen: de catechismuspreken, belijdenis doen op jonge leeftijd, minder kerkdiensten. En mensen belijden steeds vaker buiten de kring van de eigen kerkgemeenschap: op conferenties, in bezinningsweekenden, vaak aansluitend bij de eigen voorkeuren. Onze conclusie is: er is steeds meer materiaal, maar we gebruiken dat minder vaak samen. Vooral de tijd die we besteden aan het samen belijden is afgenomen. Dat is een ontwikkeling waar we ons zorgen over maken: je wilt een levend belijdende kerk zijn. Daarom is ons advies: denk na over het verlevendigen van het belijden.

De Nederlandse Geloofsbelijdenis is geschreven om aan de Spaanse overheid te laten zien dat de calvinisten gehoorzame burgers waren. Het verzet zich tegen de beweging van de wederdopers. De Dordtse Leerregels zijn een betoog tegen de remonstranten en maken duidelijk dat de mensen vrij en verantwoordelijk zijn. De Canadese Statement is geschreven om een eigen gereformeerd geluid te laten horen tegenover de ontkerkelijking en de opkomende charismatische beweging.

Hoe zou je dat kunnen doen?

Het belijden verlevendigen kan op verschillende manieren: je kunt de bestaande teksten beter benutten, je kunt een nieuwe belijdenistekst maken, een tekst die elders is bedacht gaan gebruiken, of je bedenkt nieuwe vormen en praktijken voor bestaande teksten. In het verleden werd er, als er een reden toe was, een nieuwe tekst of praktijk ontwikkeld. Een aantal van onze belijdenisteksten zijn ontstaan als reactie op een ontwikkeling in de samenleving [kader 2]. Is er nu ook behoefte aan een nieuwe belijdenis over de vragen van onze tijd? Of willen we een belijdenistekst van de gefuseerde NGK als identiteitsdocument? Voldoen teksten nog? Of is het tijd om te kiezen voor vormen die passen bij de taal- en beeldcultuur van nu? Op die vragen zoeken we in de komende jaren een antwoord als commissie belijdende kerk.

.....

*Avelien Haan-Kamminga,
voorzitter commissie Belijdende Kerk
(NGK) en docent/onderzoeker NHL
Stenden Thorbecke Academie
(Leeuwarden).*

- 1 Lees Jozua 4: 21-24: welke functies van het belijden vind je in deze tekst?
- 2 Kijk eens 10 jaar terug in de tijd: wordt er in jouw gemeente nu meer of minder tijd besteed aan de belijdenisteksten (Nederlandse Geloofsbelijdenis, Heidelbergse Catechismus) en gebruiken jullie nog dezelfde teksten of nieuwe vormen ervan? En wat vind je daarvan?
- 3 Als je nadenkt over de verschillende functies van het belijden, maak je je dan zorgen over één of meerdere functies? Of gaat het op alle functies prima?
- 4 Vind je dat de kerk zich moet uitspreken over maatschappelijke ontwikkelingen rond het klimaat, medische mogelijkheden en gendervragen? En hoe moet de kerk dat doen?

Loven en geloven Verbinden – Oriënteren Overdragen – Getuigen Beschermen

Samenvatting

Belijden is een werkwoord. Je doet iets. De Bijbel roept ons op te belijden. God kwam eerst naar ons toe met een verbond. Wij geven antwoord door op Hem te vertrouwen. Belijden komt uit ons hart en gaat over ons leven en ons kerkleven. We verbinden onszelf aan Christus, aan de gereformeerde kerken en ons eigen kerkverband. We geven het geloof door aan volgende generaties. Door ons belijden vast te leggen beschermen we elkaar en de kerk tegen leugens en dwaalleer. Maar we besteden minder tijd aan het samen belijden. Daarom is het advies om na te denken over het verlevendigen van het belijden.

Multimediaal

Scan de QR code
om de lezing van
Avelien Haan
te bekijken

HART

- » Simon van der Lugt vindt het niet zo nodig dat de Nederlandse Gereformeerde Kerken een nieuwe geloofsbelijdenis formuleren. Wat voel je bij de redenen die hij noemt? Opluchting, ongemak of iets anders?
- » Stelling: 'Het evangelie van Jezus Christus wordt tegenwoordig niet meer aangevallen. Men vindt het gewoonweg niet meer relevant.' Is dat inderdaad het geval? Hoe zou een nieuwe belijdenis hier kunnen helpen? Of is er iets anders nodig?
- » Waar moet een belijdenis aan voldoen om jou te helpen het geloof te verwoorden en uit te leggen aan niet gelovigen?
- » Wat zou in jouw persoonlijke belijdenis onopgeefbaar en onmisbaar zijn om jezelf christen te kunnen noemen?
- » Simon van der Lugt noemt een voorbeeld van een actuele kwestie waarover we in de gemeente het geloofsgesprek zouden moeten voeren: 'De druk en de verleiding van consumeren is intens. Hoe vind je een uitweg uit de kapitalistische houdgreep?' Wat is voor jou een dringende actuele kwestie waarover het geloofsgesprek in de gemeente zou moeten gaan?
- » Avelien Haan zegt: Belijden is antwoord geven. God komt door Jezus Christus naar ons toe en wij reageren daarop. Belijden kunnen we op verschillende manieren doen. Hoe geef jij in jouw leven antwoord op God?
- » Avelien Haan noemt 6 functies van het belijden. Welke functie spreekt jou het meeste aan? Welke staat het verst van je af? Waarom?
- » We zijn minder samen met onze eigen gemeente gaan belijden, maar meer op andere plekken en met andere mensen. Is dat per definitie negatief of zitten daar ook positieve kanten aan?
- » Het geloof is ons overgeleverd, onder meer door de Bijbel, belijdenisgeschriften, liederen en mensen die ons over het geloof vertelden. Maar we moeten ons het geloof ook eigen maken. Is naspreken en nazingen dan genoeg? Is het nodig dat we ook zelf woorden geven aan ons geloof? Of leidt dat tot vervorming van de inhoud van het geloof?

HOOFD

- » Verdiep je eens in de achtergrond van een belijdenisgeschrift.
- » Wat is het verschil tussen de Bijbel en een geloofsbelijdenis? Hoe verhouden ze zich tot elkaar?
- » Wat zegt de Bijbel over het belijden van wat je gelooft? Lees bijvoorbeeld Numeri 14:11-19; Deuteronomium 6:4-9; Deuteronomium 26,1-9; Ruth 1:16-17; 2 Kronieken 6:12-27 (in verschillende vertalingen); Matteüs 10:32-33; 16:13-17; Romeinen 10:9-13, 15:9-11 (in verschillende vertalingen); Filippienzen 2:6-11; 1 Timotheüs 6:12-13; 1 Petrus 3:15. Waar is dit belijden een antwoord op? En wat is de functie van dit belijden?
- » Veel christenen hebben er behoefte aan om hun geloof te vernieuwen. Sommigen laten zich opnieuw dopen. Herken je die behoefte? Op welke manier zou je je geloof op een Bijbelse manier kunnen vernieuwen?

HANDEN

- » Neem je voor en spreek af om voor de volgende bijeenkomst op te schrijven wat je gelooft. Lees het de volgende keer aan elkaar voor. Wat spreekt je aan in elkaars teksten? Zou je uit de verschillende belijdenissen een gezamenlijke belijdenis kunnen formuleren? Welke van de zes functies (zie Avelien Haan) zou zo'n belijdenis dan vooral hebben? Zie ook de werkvorm op blz. 14
 - » Bestudeer samen eens (een deel van) de Gewone Catechismus van Pleizier, Huijgens en Te Velde. Hoe ervaar je deze nieuwe verwoording van het christelijk geloof?
 - » Op de ontmoetingsdag was een filmpje te zien waarin aan jongeren van 14-15 jaar gevraagd wordt wat zij belangrijk vinden als het gaat om belijdenisgeschriften en het belijden van het geloof.
- Bekijk dit filmpje eens. Wat roept het bij je op? Wat zou je zelf aan jongeren in de kerk willen vragen? Neem je voor en spreek af om een (geloofs)gesprek met een jongere te voeren. Daarbij kan ook het belijden van de kerk aan de orde komen. Bespreek de volgende keer hoe je dit gesprek hebt ervaren. Daarbij respecteer je natuurlijk de privacy van de jongere in kwestie.

Een nieuwe belijdenis schrijven? Niet doen.

Samen een nieuwe geloofsbelijdenis maken in de Nederlandse Gereformeerde Kerken? Het idee is geopperd nu we een fusie vormen van Gereformeerd Vrijgemaakten en Nederlands Gereformeerden. Het is een slecht idee, als je het mij vraagt. Ik zal uitleggen waarom. We kunnen onze tijd beter anders besteden. Daar zal ik ook nog iets over zeggen.

Ik noem drie redenen waarom ik denk dat het verspilde tijd is. We gaan er niet samen uitkomen, dat is mijn eerste gedachte. Recente ontwikkeling over de levensstijl toonden verschillen van inzicht. Zelfs zo dat de meningen tegenover elkaar stonden. Op grond van een en dezelfde Bijbel kun je in onze kerken tot de conclusie komen dat het past in de christelijke gemeente dat de zusters dienen in de ambten van ouderling, diaken en predikant. En ook dat het niet kan. De lokale kerk mag het uitvinden. Nu er op de landelijke vergadering gesproken wordt over de kerkelijke praktijk in de omgang met LHBT in ons midden zie je dezelfde koers ontstaan. Op grond waarvan zou je verwachten dat wij het eens worden over een tekst die ons gezamenlijk gevoelen moet verwoorden? Bijvoorbeeld een actuele geloofsbelijdenis over de Schepper. Zijn eer

en onze verantwoordelijkheid in een klimaatcrisis. Sinds de breuk in de jaren zestig is de sfeer bepaald niet een van omarmde gezamenlijkheden die vanuit een landelijke vergadering worden aangedragen.

We hebben al een paar goede teksten. Dat is argument nummer 2. De Apostolische Geloofsbelijdenis en de Geloofsbelijdenis van Nicea voldoen uitstekend om ons gemeenschappelijke geloof duidelijk te maken. Aan allen die Christus niet kennen. Aan de jongeren die in de NGK opgroeien. Aan de kerken om ons heen en aan onze buitenlandse contacten. Het zijn kernteksten die het geloof in God als Vader, Zoon en Geest verwoorden en daar staat of valt de kerk mee. Wereldwijd. Met wat wij verder in de traditie aan teksten hebben meegerekregen kunnen wij ook nu nog aan het werk.

Punt 3: wie heeft hierom gevraagd? Het idee van actueel belijden is opgekomen vanwege de fusie van de beide kerken. 'Wat zal hun gezamenlijk geluid zijn? Hoe zullen zij samen bekend staan in de wereld?' Deze vragen heb ik in de lokale kerken die ik dien(de) niet gehoord, eerlijk gezegd. En nu we gefuseerd zijn, verneem ik de vraag nog niet. Gelovigen maken zich in deze jaren zorgen over van alles. Maar nergens proef ik dat de urgentie van de onderwerpen de vraag oproept om een eenduidig antwoord. Sprekers en schrijvers van allerlei slag worden gezocht om geestelijke koers te vinden. Ieder legt z'n geloofsmandje vol met goede inzichten en praktijken. Het verlangen naar een gezamenlijke tekst hoor ik nauwelijks.

Dit laatste punt is direct de aanleiding voor mijn eerste gedachte over de vraag: wat dan wel? En waar? De

>> 'Wat zal hun gezamenlijk geluid zijn? Hoe zullen zij samen bekend staan in de wereld?' Deze vragen heb ik in de lokale kerken niet gehoord

lokale gemeente is de plek waar het gebeurt. Dat is DNA van ons kerkverband. Als we iets willen vinden van een actuele nood, dan ben je elkaars gids. In de gemeente waar je elkaar kent. Dat is de oefenplek om verschillende perspectieven te onderzoeken en nieuwe inzichten in praktijken om te zetten. Wil je samen een statement maken over duurzaam omgaan met Gods schepping? Doe het in de gemeente, onder leiding van de oudsten (en predikant als die er is). Als een regio of landelijke vergadering daar iets in wil betekenen, laat dat in de sfeer van handreikingen zijn. Waar kerken in elkaars buurt iets gezamenlijk willen oppakken, vooral doen. Laat elkaar delen in wat je gevonden hebt.

Tweede aanmoediging: laten we met elkaar speuren naar urgentie. De oude belijdenissen werden geboren in een spannende tijd. Het evangelie stond op het spel door kwalijke invloeden van buitenaf of binnenuit. De geloofsbelijdenis van Athanasius kent enkele vlijmscherpe uitschieters in de tekst. De scheidende passages over de Rooms-katholieke eucharistie in de Heidelbergse Catechismus en de Nederlandse Geloofsbelijdenis kun je alleen maar begrijpen als je snapt wat er toen aan de hand was. Dat is niet hetzelfde als nu. Het is niet erg om vervreemding te voelen bij de oude teksten. Maar na de vervreemding is de belangrijke vraag: waar zien wij anno nu dat het evangelie van Jezus Christus aangevallen wordt? Waar moeten wij de barricade voor op? Als die strijdtaal en sfeer ons helemaal

beeld: Maarten Boersema

vreemd is geworden, hebben wij zeker geen nieuwe tekst nodig. Wel een indringend gemeentegesprek: waar ligt de actuele spanning voor het christelijk geloof in Nederland?

Nog een derde idee. Als ik goed luister is er bij de gelovigen van nu veel verlangen naar goede gidsen. Mensen die helpen om dicht bij Christus te blijven. Een aanstekelijk gelovige manier van leven in gezin, school, werk en kerk. Bijvoorbeeld: de druk en de verleiding van consumeren is intens. Hoe vind je een uitweg uit de kapitalistische houdgreep? Wie helpt? Welke podcast? Welk artikel of boek? Misschien hebben oude belijdenisteksten iets te zeggen. Hoe geef je gezicht aan het goede van God en zijn

evangelie, van zondag tot zondag, in je werkritme en op vakantie? Het geloofsgesprek daarover kan nog wel wat ondersteuning gebruiken. Wie de christelijke wereld een beetje volgt ziet hoeveel er aangeboden wordt. Of daar een tekst, die de status van een kerkelijke geloofsbelijdenis begeert, iets aan toevoegt, dat betwijfel ik ten zeerste. Onze tijd en energie kunnen erg goed besteed worden aan vormende geloofsgesprekken.

.....

*Simon van der Lugt, predikant
De Fontein (Nederlandse
Gereformeerde Kerk Zwolle-West).*

1 Lees Efeze 6,10-20 en bespreek met elkaar hoe die strijdtal anno nu toe te passen is in een actuele spanning voor het christelijk geloof.

2 Bespreek antwoord 80 van de Heidelbergse Catechismus: wat verklaart de toon van het antwoord? Is de situatie van nu reden om dat anders te doen? Leg uit waarom wel, of waarom niet. Probeer samen te formuleren hoe de verhouding is van de Nederlandse Gereformeerde Kerken tot de Rooms-Katholieke kerk.

3 Bespreek de stelling dat de lokale gemeente de oefenplaats bij uitstek is om in je geloof gevormd te worden. Wat zijn daarvan de kansen, wat de beperkingen?

4 Geef elkaar goede tips over en voorbeelden van aanstekelijk geloven.

*Het is niet erg om vervreemding te voelen bij de oude teksten.
Maar na de vervreemding is de belangrijke vraag: waar zien wij anno nu
dat het evangelie van Jezus Christus aangevallen wordt?*

Samenvatting

In plaats van een nieuwe geloofsbelijdenis te maken voor onze kerken kan de tijd anders besteed worden. Want de kerken gaan er samen niet uitkomen. De meningen over recente vraagstukken staan tegenover elkaar. En er zijn al een paar goede teksten zoals de Geloofsbelijdenis van Nicea. Is er nog de vraag om een eenduidig antwoord, een verlangen naar een gezamenlijke tekst? De lokale gemeente is het dna van ons kerkverband. Dat is de oefenplek om verschillende perspectieven te onderzoeken. In een gemeentegesprek kom je er achter waar de actuele spanning voor het christelijk geloof in Nederland ligt. Onze tijd kunnen we goed besteden aan vormende geloofsgesprekken.

Multimediaal

Scan de QR code
om de lezing van
Simon van der Lugt
te bekijken

God, U kende ons in Christus
voor de wereld werd gemaakt,
in uw ogen werd het zichtbaar
dat U mensen niet kunt missen:
liefde heeft ons aangeraakt.
Ik mag delen in het voorrecht
kind te zijn in uw gezin.
Ik mag spelen in de voortuin
van het Vaderhuis, gehoorzaam
als uw aangenomen kind

Jezus is aan ons geschonken,
Hij bevrijdt ons van de dood,
nu zijn wij aan Hem verbonden
in Gods wijsheid, als een wonder:
wij het lichaam, Hij het hoofd.
Jezus' bloed geeft tijd van leven
in een onbeperkt genoeg,
Hij alleen brengt wereldvrede
uit de hemel naar beneden
als God alles samenvoegt.

Heilige Geest, bespeel de mensen,
blaas uw adem door ons heen,
en beziel uw instrumenten
met genade, zo veelstemmig,
toon van hoop voor iedereen.
God, U houdt van de verschillen
want zo hebt U ons gemaakt.
Om elkaar in alle talen,
in het loflied te vertellen
hoe uw liefde mensen raakt.

Efeze 1 | Ria Borkent | uit: 'Een vogel is er thuis' |

Toch maar afstoffen?

Er ging een zucht door de kerk op de Ontmoetingsdag in Assen. Op de vraag in een filmpje aan een paar jongeren van welke kerk ze eigenlijk lid waren werd door de één een beetje aarzelend “NGK...?” geantwoord en een ander wist het eerst helemaal niet. Even daarvoor hadden de aanwezigen zich al verbaasd over de kennis, of liever: het gebrek aan kennis, van de belijdenisgeschriften onder de geïnterviewde leerlingen van de gereformeerde middelbare school in Assen.

Voordat we nu overhaaste conclusies trekken die de jongeren geen recht doen, even iets over de setting. Want alleen al het feit dat jongeren van 14, 15 jaar iets over hun geloof kunnen en durven zeggen, spreekt niet vanzelf, dus laten we als oudere luisteraar ons eerst verdiepen in de context van de gemaakte opmerkingen.

Naast de gedegen bijdragen van de sprekers op de Ontmoetingsdag van Steunpunt Bijbelstudie wilden we ook aan jongeren vragen wat zij van onze belijdenissen weten.

“Weet jij wat een belijdenis is? Waar gaat zo’n belijdenisgeschrift over? Hebben we zulke samenvattingen van ons geloof nodig? Hoe zou jij zelf je geloof samenvatten in een paar zinnen? Stel dat jij zelf je geloof zou omschrijven, wat zet je dan minstens in je eigen belijdenis?” Deze vragen kwamen aan de orde in een gesprek met zes leerlingen van de vestiging Assen van het Gomarum College, tweede- en derdeklassers, die op ons verzoek waren gevraagd door hun docente, mevrouw Gabriëlla Dekker-Calado. De leerlingen waren op de

hoogte van het onderwerp en wilden wel voor de camera een paar vragen beantwoorden.

Op de vraag of iemand een geloofsbelijdenis kan noemen, antwoordt een meisje: “Ja, de apostolische geloofsbelijdenis”, maar op de vervolgvraag waar die geloofsbelijdenis over gaat, horen we: “Geen idee!”

Waarvoor zijn belijdenissen er eigenlijk? Een jongen antwoordt: “Ze zijn een soort samenvatting dat je het gedaan hebt, een soort toetsvragen.”

Als iemand jou zou vragen: wat geloof je eigenlijk? Dit antwoordt een leerling van 14 jaar: “Ik zou zeggen: ik geloof in de Here God. Jezus is aan het kruis gehangen voor onze zonden. En die is opgestaan na drie dagen. Ja, en om uiteindelijk het nieuws te vertellen over de hele wereld.”

En ten slotte een mening over de betekenis van belijdenissen:

“Geloofsbelijdenissen heb je eigenlijk niet nodig. Aan de Bijbel heb je genoeg. Soms worden ze nog belangrijker gezien dan de Bijbel. Ik denk niet dat dat de bedoeling is.”

De lezer kan zelf zijn conclusies

trekken, maar – in het licht van het onderwerp van de Ontmoetingsdag en de uitwerking door beide sprekers – het gesprek was in elk geval illustratief bij de notie dat belijdenissen niet echt leven en afgestoft moeten worden. Voor jongeren zeker.

Maar er is wel iets meer van te zeggen. In de eerste plaats is het zeker niet vanzelfsprekend dat jongeren vrijuit spreken over hun geloof, zonder gegiechel of zichtbare gêne. Dat is winst. En dat ze dan kiezen voor eigen formuleringen, zonder te vervallen in geijkte woorden en zinnen, en zich ook niet verstoppen achter gewenste antwoorden, is iets wat we met dankbaarheid kunnen vaststellen en waarderen. Maar tegelijk zie je dat jongeren niet echt op de hoogte zijn van de ‘papieren’ van onze kerken. Voor veel lezers is dat misschien juist wel weer vervreemdend. Waar wij vroeger gewend waren aan preken vanuit de catechismus, aan een wekelijkse lezing van het apostolicum, aan catechisatie (‘thans de toegang vragende...’) vanuit de

beeld: LPB media

belijdenissen en aan handtekeningen onder de formulieren van 'enigheid', daar is de hedendaagse praktijk inderdaad heel anders. En op de vraag of we eigenlijk belijdenissen nodig hebben, antwoordt iemand dat we aan de Bijbel genoeg hebben. Van de zes functies van belijdenissen die de Commissie Belijdende Kerk onderscheidt, zegt de gemiddelde lezer van Wegwijs waarschijnlijk ook dat ze als eyeopener werken: o ja inderdaad, zo werken belijdenissen ook. Dus soms moet je ook even geholpen worden in je besef van nut en noodzaak, en dat geldt niet alleen voor jongeren.

Andere conclusies laat ik nu even voor de lezer. Want hiermee is het verhaal nog niet uit. We kijken nog even mee in het onderwijs. Als leerlingen vanuit de onderbouw in Assen naar de bovenbouw van havo of vwo op het Gomarus in Groningen

gaan, kan het zo maar gebeuren dat ze bij de les godsdienst een module 'Credo' voorgeschoteld krijgen. Leerlingen van vwo-4 werken een aantal weken aan de lesbrief, geschreven door docent Bert Bos, waarin de leerlingen stapsgewijs kennismaken met geloven en belijden, met belijdenissen in de Bijbel (Petrus wordt genoemd en ook Paulus als hij in de synagoge in Antiochië spreekt, Handelingen 13), met belijdenissen in de geschiedenis. Onder meer een compleet overzicht komt langs van ruim 25 belijdenissen, die in verschillende kerken wereldwijd een rol hebben gespeeld: van de Augsburgse confessie en de Schmalkaldische artikelen tot en met de Westminster confessie. Daarna wordt afgestoken naar de bekende drie credo's en confessies: het ontstaan ervan, waarbij de plaatsing in de tijd natuurlijk de aandacht

krijgt en de betekenis voor vandaag. De leerlingen duiken vervolgens nog in de moderne belijdenis 'Our world belongs to God' en worden ook nog uitgedaagd om andere geloofsuitingen mee te nemen: belijdenissen worden niet alleen uitgedrukt in teksten, maar er zijn ook kunstwerken en songs die als credo kunnen fungeren. Aan het eind van de module worden leerlingen uitgedaagd om hun eigen belijdenistekst te schrijven. Met de opgedane kennis in het achterhoofd gaan ze aan de slag met deze opdracht:
'Schrijf een tekst waarin jij tot uitdrukking brengt wat je gelooft. Of waarin je tot uitdrukking brengt wat je heel graag zou willen geloven. Of waarin je tot uitdrukking brengt hoeveel moeite je hebt met geloof en geloven.'
 De tekst moet 'persoonlijk, christelijk, bijbels, actueel, systematisch en (liefst) beknopt zijn' en wordt

meegebracht naar de schriftelijke toets waarin de leerling bevraagd wordt op zijn of haar kennis. Een mooi voorbeeld van zo'n belijdenis is, met toestemming van de auteur, te lezen op de cover van dit nummer. Uiteraard wordt in een onderwijssituatie zo'n geloofsuiting niet zomaar becijferd, maar de leerling moet wel laten zien hoe de inhoud van de module verwerkt is in het 'product'.

Ten slotte nog terug naar het thema van de Ontmoetingsdag: Ik geloof = Wij belijden. Het gezamenlijke, dat tot de wezenlijke functies van ons belijden hoort, staat in onze tijd

onder druk. Dat past natuurlijk in een cultuur van individualisering. Dus hoe blij we ook kunnen zijn met prachtige persoonlijke geloofsuitingen, de vraag is of we het ooit nog eens kunnen worden over iets gemeenschappelijks. Een mooie uitdaging om als vereniging of bijbelstudiegroep – of als kerkgemeenschap – mee aan de slag te gaan!

(Met dank aan de docenten Gabriëlla Dekker (Gomarus Assen) en Bert Bos (Gomarus Groningen) en hun leerlingen)

Multimediaal

Benieuwd naar deze jongeren?
De video van dit interview
is gemaakt door LPB media.

Scan de
QR code
om het filmpje
te kijken.

WEETJE

Aan de slag! Geef woorden aan de kern van je geloof.

Om met dit thema aan de slag te gaan kun je met je (bijbelstudie)kring de volgende werkvorm gebruiken:

- Geef iedereen een leeg vel papier en een pen (een half A4)
- Iedereen schrijft zijn eigen geloofsbelijdenis: de kern van je geloof. Neem daar 10 minuten de tijd voor en werk in stilte.
- Als iedereen uitgeschreven is, lees dan één voor één je geloofsbelijdenis door. Je reageert niet op elkaar, maar luistert naar de geloofsbelijdenissen.
- Als iedereen geweest is, kun je elkaar vragen stellen en reageren op de belijdenissen. Gebruik bijvoorbeeld de volgende gespreksvragen:
 - o Was het makkelijk/moeilijk/mooi om een belijdenis te schrijven?
 - o Wat zijn de overeenkomsten en verschillen tussen jullie geloofsbelijdenissen?
 - o Wat voor taal is gebruikt, de taal van de bekende teksten of eigentijdse woorden?
 - o Hoe verhouden de belijdenissen zich tot de Apostolische Geloofsbelijdenis?
 - o Waar en wanneer zou je de belijdenis die je nu hebt geschreven kunnen gebruiken?

Donder op de berg

De Australische regisseur Mel Gibson kwam in 2004 met de film *The Passion Of The Christ*. De film vertelt de laatste twaalf uren van Jezus' leven, en is gebaseerd op de verhalen die door de evangelisten zijn doorgegeven. Gibson is een overtuigd Rooms-Katholieke gelovige; behalve dat hij de film regisseerde, schreef hij mee aan het scenario. Ook nam hij de financiering van de film voor zijn rekening. Hij komt zelf ook in de film voor; dat wil zeggen, het zijn Gibson's handen die Jezus daadwerkelijk aan het kruis nagelen.

Het is een vrij bloederige film. Het bloed door alle geselingen en martelingen druipt van het beeldscherm af. Maar dat was het ook: de kruisiging van Jezus was geen sprookje, maar een werkelijk afschuwelijk martelgebeuren. De film van Gibson komt waarschijnlijk het best in de buurt voor wat betreft het visuele aspect van hoe de Messias werd gefolterd. Wie denkt dat de Bijbel wel waar is, maar niet echt gebeurd, zoals sprookjes ook een hoge moraal kunnen hebben, beseft niet wat de kruisiging inhoudt.

Voor de film vroeg Gibson aan Bob Dylan of hij de muziek wilde verzor-

gen. De zanger weigerde wegens tijdgebrek. Later droeg Dylan nog wel het nummer *Rock of ages* aan voor de soundtrack, maar dit werd weer geweigerd omdat er al filmmuziek was gemaakt door John Debney. Ik denk dat Dylan door de vraag is geïnspireerd om een album te maken met religieus materiaal. Het resultaat is de plaat *Modern Times*, dat in 2006 verscheen. Die titel is overigens weer een verwijzing naar een film van Charlie Chaplin uit 1936, waarin Chaplin de arbeidsomstandigheden aan de kaak stelt.

Het openingsnummer van Dylan's album is 'Thunder on the mountain', een lied over de donder op de berg. Het is het gedonder op de Horeb, waar in Exodus 19 uitgebreid verslag van wordt gedaan. Nadat het volk Israël uit Egypte is bevrijd, verschijnt JHWH op de berg, zoals Hij al aan Mozes heeft aangekondigd, toen de twee elkaar troffen bij de brandende braamstruik. Met de heiligheid van God valt niet te spotten. Hij stelt hoge eisen: wees heilig, want Ik ben heilig.

De sleutel voor het lied van Bob Dylan is psalm 51, de boetedoening van koning David nadat hij Batseba tot vrouw heeft genomen. David, een

man naar Gods hart, moet ook heilig zijn, om een afbeelding te zijn van de theocratie waar God voor staat. Het donderde op de Horeb, toen God liet weten hoe je heilig moet leven. Het donderde in het leven van David, toen hij met die heiligheid een loopje nam.

"Gij zijt die man!" zei de profeet Nathan, toen hij de vorst met een gelijkenis op zijn zonde wees. Shame on your greed, shame on your wicked schemes, paraphraseert Dylan deze geschiedenis.

Tegelijk is er altijd ruimte voor vergeving. I've already confessed – no need to confess again, zegt Dylan. Zo is het ook. Wie eenmaal is aangenomen in genade, mag voortdurend op die genade pleiten.

The Passion, het lijden van onze Heer. Het is iets bijzonders geweest. Gelukkig maar, want het is ons behoud gebleken. Om daar woorden en beelden aan te geven, worden films en muziek gemaakt. Om ons te wijzen op die wonderbaarlijke genade.

Muziek: Bob Dylan – *Thunder on the mountain*

BOB DYLAN – THUNDER ON THE MOUNTAIN

Licht in de duisternis

Het hele bouwwerk van de rooms-katholieke kerk (van regels, voorschriften, macht en bezit) is tijdens de Reformatie opgeblazen. Alleen Christus regeert Zijn kerk. Dat was de grote omwenteling van de 16e eeuw. En de kerk van de Reformatie kende een sterke drang om de betekenis daarvan samengevat publiekelijk te presenteren. Dat deed zij met haar belijdenissen.

Belijdenissen of confessies waren niet nieuw. In de Bijbel wordt Gods volk opgeroepen om van de waarheid te getuigen. De vroege kerk bediende zich al van belijdenissen. Wij kennen nog altijd de Apostolische Geloofsbelijdenis, de belijdenis van Nicea en die van Athanasius. In de zestiende eeuw deden zich echter allerlei ontwikkelingen voor op kerkelijk en theologisch gebied, die in deze confessies niet met zoveel woorden aan de orde kwamen. Neem bijvoorbeeld het grote item van de Reformatie: de rechtvaardigmaking door geloof. Dat thema wordt in de oudste belijdenissen niet echt behandeld. De protestantse belijdenissen uit de 16e eeuw deden dat wel. Maar ook al waren deze belijdenissen toen nieuw, het geloof dat daarin beleden werd was allerm minst nieuw. Het onderwijs uit de Schrift werd daarin kort samengevat. Daarmee wisten de opstellers van de confessies zich geplaatst in een katholieke traditie: trouw aan de Schrift, in verbondenheid met de vroege kerk. De strijdvaardige toon

van deze confessies verraadt de achtergrond waarin zij zijn opgesteld.

Vage verdachtmaking belijdenis

De gereformeerde kerken in de Nederlanden kenden vanaf haar begin de Nederlandse Geloofsbelijdenis (1561) en de Heidelbergse Catechismus (1562). De geloofsbelijdenis diende als presentatie van het geloof dat de kerken - op grond van de Bijbel - belijden. De catechismus deed dat ook, maar was vooral bedoeld om (jonge) kerkleden te onderwijzen in het geloof dat de kerk uitdraagt. Predikanten dienden persoonlijk in te stemmen met de belijdenis en op zondagmiddag uit de catechismus te preken, om het kerkvolk vertrouwd te maken met het beleden geloof. Deze belijdenissen zijn vooral begin de 17e eeuw heftig bestreden. Aanvankelijk nog niet eens (direct) inhoudelijk. Maar er kwam binnen de kerken een partij op (we hebben het over de remonstranten) die de noodzaak benadrukte van herziening van de belijdenis. Over wat daarin precies

gewijzigd moest worden, bleven zij echter vaag. Ze kregen de hoge overheid op hun hand (Johan van Oldenbarnevelt), die geen toestemming meer wilde geven voor een nieuwe nationale synode, dan alleen wanneer herziening (revisie) van de belijdenis op de agenda kwam. En de synodeleden mochten - ter vergadering - niet meer gebonden zijn aan de belijdenis. Het mag duidelijk zijn dat binnen de kerken alle alarmbellen afgingen. Nog liever geen synode, dan zo'n kerkvergadering. Want wanneer er geen bezwaren worden ingebracht tegen onder meer de leer van de verlossing door de genade in Christus, waarom moesten deelnemers ter synode dan ontslagen zijn van binding aan de belijdenis die daarvan getuigenis aflegt? En wat moest er in de belijdenis zo nodig herzien worden? Op dergelijke vragen kregen de gereformeerde kerken geen concrete antwoorden. Natuurlijk kan de belijdenis op een onderdeel worden herzien, als onderwijs uit de Schrift dat afdwingt. Maar een verschil tussen gereformeerd

..ter wille van een internationale eenheid, zouden de Nederlandse kerken - die uit de Schrift de diepe rijkdom van haar geloof hadden leren verstaan - hun lamp weer onder de korenmaat moeten opbergen. Klarheid zou weer plaats moeten maken voor duisternis

en remonstrants was dat volgens de gereformeerde kerken de belijdenis en catechismus kunnen worden herzien, maar volgens de remonstranten moeten worden herzien. Zonder dat de laatsten aangeven wat daarin gewijzigd moet worden. Zelfs op de synode van Dordrecht in 1618/1619 hebben de remonstranten een inhoudelijk overleg over de leer van de verlossing sluw ontweken. Daarom zijn ze weggestuurd.

Licht laten schijnen

En daarna veroordeelde de synode de opvattingen van de remonstranten op grond van hun eigen publicaties. En 'Dordt' heeft uitvoerig beleden wat de gereformeerde kerken geloven over de punten waarover verschil van inzicht bestond met remonstranten. Achter de schermen (de acta van de synode zwijgen erover) is nog gesproken over het opstellen van een geheel nieuwe 'Generale' belijdenis. Plannen in deze richting leefden in Duitsland, Frankrijk en Engeland. Maar de Dordtse synode achtte dit plan onuitvoerbaar. Nog afgezien van kerkrechtelijke bezwaren (die wens kwam immers niet vanuit de kerken ter tafel), zag de synode een groot gevaar opdoemen: ter wille van een internationale eenheid, zouden de Nederlandse kerken - die uit de Schrift de diepe rijkdom van haar geloof hadden leren verstaan - hun lamp weer onder de korenmaat moeten opbergen. Klarheid zou weer plaats moeten maken voor duisternis. Dat was een stap achteruit en daarom ongereformeerd. Gods geopenbaarde waarheid is van alle tijden. Een zuivere belijdenis daarvan ook.

beeld: Maarten Boersema

Een wolk van Godsgetuigen

Toen zag ik dit: het lam stond op de Sion en bij het lam waren honderdvierenveertigduizend mensen ...' (Op. 14:1a)

We leven in een tijd waarin iedereen zichzelf moet zijn en zijn eigen 'waarheid' moet uitvinden en koesteren. Het wordt kinderen met de paplepel ingegoten: wees jezelf, jij bent belangrijk! Wat vroeger gedacht werd doet er niet zo toe, deze tijd is uniek en jij bent uniek. Alleen dat wat jij – hier en nu – denkt en voelt, telt.

Het is de sfeer die om ons heen hangt, de lucht die we inademen. Als christenen krijgen we daardoor zomaar het gevoel dat wij alles wat onze voorgelachten dachten en deden niet nodig hebben. We vinden gewoon zelf het wiel uit. Maar kunnen we dat eigenlijk wel?

Laten we eens – via de hiernaast afgebeelde miniatuur uit de *Cloisters Apocalypse* – met Johannes meekijken naar het visioen dat hij beschrijft in Openbaring 14:1-5. Johannes ziet een grote mensenmenigte en een lam dat op een hoge

berg staat. Boven de wolken, in de hemel, ziet hij vierentwintig oudsten, en daarboven een gouden troon, rustend op een regenboog en omringd door vier wezens met gouden nimbussen. Alle aandacht is gericht op het lam. Wie zijn al die mensen, maar liefst honderdvierenveertigduizend? Het zijn de gelovigen van over de hele wereld, die hun leven in dienst van God stellen en hun Heer overal volgen. Zegevierend staat die Heer, het lam, met zijn kruisvlag en zijn gouden kruisnimbus op de Sion, de plek van verlossing. In een wereld vol dwalingen en verleidingen weten de gelovigen zich daar veilig. De oudsten zijn de gelovigen uit vroegere tijden die hun voorgedaan zijn. Zij hebben hun aardse leven volbracht en mogen nu met gouden kronen gekroond in de hemelse heerlijkheid zitten voor de gouden troon van God en het lam. De wezens rond de troon zijn wellicht de vier evangelisten.

Wat een bijzonder visioen! In een tijd van individualisme herinnert het ons eraan dat het geloof veel groter is dan wij. Het bestond al voor wij er waren, en zal er zijn als wij gestorven zijn.

God gaf ons door de tijden heen een wolk van getuigen die ons kunnen helpen om de Bijbel te begrijpen en eruit te leven.

Laten we niet hoogmoedig zijn, maar dankbaar en nederig gebruikmaken van wat zij ons hebben aangereikt. Ons geloof is overgedragen van generatie op generatie, trouw aan de leer van de apostelen. We gaan niet naar de kerk om het geloof opnieuw uit te vinden, maar om te horen wat de heiligen geloofd hebben de eeuwen door. De honderdvierenveertigduizend horen een geweldig geluid: een nieuw lied dat alleen zij kunnen begrijpen. Ongetwijfeld is het een lied dat het lam en zijn daden bezingt. Wat is het mooi als de gemeente instemt met dat lied door elke zondag in haar liturgie de woorden van de belijdenis van de kerk van alle eeuwen te reciteren, en daardoor ook de nieuwe generatie er vertrouwd mee maakt.

Een wolk van Godsgetuigen omringt ons in de strijd, tot wij met hen ons buigen, gekroond met heerlijkheid.

Dit is de laatste Verbeelding verwoord van Ida Slump - Schoonhoven. Verbeelding verwoord. De titel van deze rubriek en zo veelzeggend voor de manier waarop Ida vanuit bijbels perspectief woorden gaf aan de gekozen beelden die passend waren bij het thema van WegWijs. Jarenlang heeft zij ons mee laten kijken en denken. Qua Woord en beeld hebben we veel van haar mogen leren! Ida, dank voor het delen van al dat moois, je inzet en tijd. We wensen je van harte alle goéds en zegen bij en over alles wat je mag doen!

Cloisters Apocalypse, *De aanbidding van het Lam door de honderdvierenveertigduizend*, ca. 1330

De Cloisters Apocalypse is een middeleeuws manuscript met 72 miniatures die de tekst van het bijbelboek Openbaring illustreren. Het is waarschijnlijk gemaakt voor een aristocratisch echtpaar in Normandië en bevindt zich nu in de Met Cloisters, een museum in New York.

Op het bovenste deel van de perkamentvellen zijn de miniatures geschilderd met tempera (verf die bestaat uit kleurpigmenten, eidooier en water), zilver en goud. Daaronder is met inkt de bijbehorende tekst geschreven. De gestalten zijn elegant (net als in de Douce Apocalypse; zie 'Verbeelding verwoord', WegWijs juli/augustus 2021, p. 18,19), en met sierlijke, dunne lijnen getekend. Zachte kleuren overheersen. Het goud van de nimbusen, de troon en de kronen springt eruit.

Op bijna alle miniatures is Johannes aanwezig om ons als het ware door zijn visioenen heen te leiden.

Belijden = doen

Belijden = doen. Dat is een bekende slogan die ik vaak tegenkom in de tijd dat jongeren Openbare Geloofsbelijdenis doen. De gedachte erachter is dat belijden alles te maken heeft met wat je doet. Heel treffend heeft Paulus dit onder woorden gebracht in 2 Korintiërs 3: 2-3: U bent zelf onze aanbevelingsbrief, in ons hart geschreven, maar voor iedereen te zien en te lezen: u bent zelf een brief van Christus, door ons opgesteld, niet met inkt geschreven maar met de Geest van de levende God, niet in stenen platen gegrift maar in mensenharten.

Ik vind dat zo'n gouden vondst van Paulus. Hij noemt de gemeente een brief van Christus. Waar de Geest gaat werken daar veranderen mensen door Gods liefde. Hierdoor gaan ze anders leven binnen hun wereld. Zij worden zo de brief die getuigt van Jezus. Belijden = doen.

Doordat christenen door Gods Woord gaan veranderen, botsen ze ook op de geest van de eigen tijd. Daarom heeft de kerk eeuw in, eeuw uit het geloof opnieuw verwoord. Dit zijn de zogenaamde belijdenissen. Er zijn er ontelbare. Steeds opnieuw moet de kerk hertalen wat ze gelooft. Maar

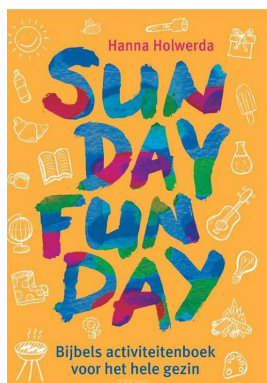
dat begint niet op een studeerkamer, maar wordt aangewakkerd door de praktijk.

Zo zijn veel van onze gereformeerde belijdenissen een reactie op de toen spelende problemen in kerk en wereld. Het zijn documenten ontstaan in actie. Door verdere reflectie en studie zijn ze zo volledig geworden zoals wij ze nu kennen. Bijzonder is dat er rondom het ontstaan veel interactie was tussen christenen over heel Europa. Onze Nederlandse belijdenissen zijn nauw verwant met belijdenissen uit andere landen. Zodoende dienen ze al eeuwen nieuwe generaties. Passé worden ze dus niet. Wel zou het interessant zijn om eens na te denken: waar botst óns christelijk handelen op de geest van deze tijd? Waar zijn wij geroepen woorden te geven aan het waarom van ons christelijke doen? Wat zijn onze actiepamfletten die tot belijdenissen kunnen worden gemaakt?

Probeer dat voor jezelf eens de komende tijd te bedenken: waarin onderscheidt mijn christelijke leven zich van dat van anderen? Kan ik verwoorden hoe Jezus Christus daarin mij drijft? Hoe is dat een nieuw getuigenis voor de kerk?

*Waar zijn wij
geroepen woorden
te geven aan het
waarom van ons
christelijke doen?*

Je geloof belijden was nog nooit zo praktisch

De zondag is anders dan de overige dagen van de week. Waarschijnlijk gaan jullie naar de kerk en

zijn jullie als gezin gezellig bij elkaar. Met dit boek vol met activiteiten hoef je in elk geval niet te vervelen op de zondag.' Dit zijn de eerste woorden van het nieuwste boek van Hanna Holwerda. Zij is schrijver van kinderboeken op het snijvlak van geloven, natuur en wetenschap. Deze combinatie komt op een aanstekelijke wijze bij elkaar in dit zogeheten Bijbels activiteitenboek. Een mooi boek voor opa's en oma's om cadeau te doen aan hun kleinkinderen. Een bron van inspiratie voor kinderkringleiders.

Wat je dan aanschaft of weggeeft? Een boek waarin Holwerda aan de hand van acht verschillende thema's activiteiten aanreikt om van de zondag een gezellige geloofsdag te maken. Die thema's zijn even divers en uiteenlopend als het leven is: naar buiten, duurzaam, back to basics, kunstzinnig, science, hersenkrakers, uitdelen en feest. Zo daagt ze je onder andere uit om een oudtestamentische tent in de tuin te bouwen, om te verven met kleuren uit de natuur en om op zoek te gaan naar de zogeheten gulden snede in kunstwerken en je eigen lichaam. Het excuus dat er waarschijnlijk niets voor jou in het boek te vinden is, gaat niet op. In het boek vind je namelijk tientallen activiteiten, die meestal gekoppeld worden aan een Bijbels gegeven of een element uit het christelijk geloof. Soms losjes, soms diepgaand. De ene keer op natuurlijke wijze, dan weer wat

verder gezocht. Maar dat maakt niet uit, want dit boek wil je een gezellige geloofsdag geven met het hele gezin. Je geloof beleven en belijden was nog nooit zo praktisch.

Laat ik eindigen met het begin van het boek. Holwerda spreekt op pagina 7 over Sunday Scaries. 'Zie je weleens op tegen de maandag, zelfs zo dat het je zondag een beetje verpest? Dat wordt ook wel Sunday Scaries genoemd. Dat betekent 'zondagse angst' en is eigenlijk de angst of stress voor die nieuwe week. Heb jij daar last van? Hier een paar tips om je zondag toch een funday te laten zijn: 1. Zie de zondag als het begin van de week die je samen begint met God. 2. Maak van de zondag een leuke en gezellig dag. Dit boek staat boordevol tips. 3. Eindig de dag met iets waar je naar uitkijkt. Eet bijvoorbeeld op zondagavond patat in plaats van op vrijdag.' (MB)

Hanna Holwerda, Sunday Funday, Bijbels activiteitenboek voor het hele gezin
ISBN 9789033833793 | Ark Media | 144 pag. | € 18,99

Inspirerend en motiverend

Eén van de belangrijkste ontwikkelingen van de Reformatie is dat de Bijbel in de volkstaal werd vertaald. De Bijbel is voor

iedereen. Ik doe daar geen woord aan af, toch zal elk christen ervaren dat bijbel lezen niet vanzelf gaat. Standaardvragen die mij gesteld worden zijn: 'waar moet ik beginnen als ik ga

lezen,' 'hoe moet ik de oude verhalen verbinden aan mijn geloofsleven,' of 'ik weet niet hoe ik zo'n dik boek gebruiken moet.' Zelf ervaar ik als theoloog ook dat je nooit uitgeleerd blijft.

Als je dan eens een creatieve gangmaker zoekt om de Bijbel te lezen, gebruik dan eens het boek 'Van Kافت tot Kافت de Bijbel door'. Het is een niet al te dik boek waarin Petra van den Hoek korte inleidingen schrijft op elk Bijbelboek en waarover ze allerlei ontdekkingen deelt. Zo schrijft ze over het boek Rechters: 'er is strijd

– leer te strijden.' Zelf zou ik die les er niet uit hebben gehaald, maar hoe meer ik dit liet bezinken hoe meer ik dacht: ja, dat is zo!

Omdat het de persoonlijke beschouwingen van de auteur betreft is dit niet een heel systematisch boek. Zelf heb ik dat niet als storend ervaren. Ik vond het leuk om eens door andersmans venster te kijken en daarvan te leren. Wat mij betreft een handig boek om erbij te pakken als je een nieuw bijbelboek gaat bestuderen. Het is heel geschikt bij de voorbereiding van de bijbelstudie. (CvZ)

Petra van den Hoek, Van kافت tot kافت de Bijbel door – Inspiratiebundel | ISBN 9789464926194 | Brave New Books | 161 pag. | € 18,90

LEZEN: Psalm 40

Hij trok mij uit de kuil van het graf,
uit de modder, uit het slijk.
Hij zette mij neer op een rots,
een vaste grond voor mijn voeten.
(Psalm 40:3)

En haar naam is...

Wat zie je als je naar deze moeder en dochter kijkt? De kleding van de moeder helpt je wellicht een beetje op weg. Dit stel komt inderdaad uit Nigeria en is christen.

Veel meer informatie laat de foto niet los, maar die heb ik wel. Deze foto is gemaakt in een vluchtelingenkamp in de Nigeriaanse stad Jos. De moeder heet Martha en was hoogzwanger; de weeën waren al begonnen toen Boko Haram haar dorp binnenviel. Ze kon, net als een oude vrouw, niet vluchten en bleef. Met angst en beven voor de dood en het verderf dat door de strijders gezaaid zou gaan worden.

De nietsontziende strijders van de islamitische terreurorganisatie kwamen bij haar huis, zagen dat ze bezig was met het baren van een kind en vertelden dat ze haar later zouden komen ophalen. Zover liet Martha het echter niet komen. Ze moest de oude vrouw achterlaten en vluchtte na de geboorte met haar pasgeboren dochter de bergen in. Een barre tocht volgde en via omzwervingen door onder andere Kameroen kwam ze uiteindelijk terecht op de plek waar deze foto is gemaakt. Je moet het verhaal maar geloven, want je ziet het leed dat zij hebben moeten lijden niet aan de foto af. Hoeveel dode lichamen heb-

ben deze vier ogen wel niet gezien? Hoeveel leed hebben deze vier oren wel niet gehoord? Welke lijkklucht hebben deze neuzen niet moeten ruiken? We weten het niet, maar wat we wel weten, is de naam van de dochter en die moet je vooral maar onthouden.

Heb je een idee hoe ze heet? Ik laat het Martha zelf vertellen: 'Dit is dus mijn dochter die geboren werd toen Boko Haram ons dorp binnenviel. Ze heet Christina, want Christus is de reden waarom we moesten vluchten, maar Christus is ook de vaste grond onder mijn bestaan.'

Een vlak op de diamant van dat ene geloof in God

Ik geloof in God de Vader, de Almachtige, Schepper van de hemel en de aarde.

Wij geloven in één God, de almachtige Vader, Schepper van hemel en aarde, van alle zichtbare en onzichtbare dingen.

In onze kerken was het decennialang een goed gebruik om in de middagdiensten het ongetwijfeld christelijk geloof te belijden. Soms in de woorden van de apostolische geloofsbelijdenis, het Apostolicum dat ook vaak bij een open graf wordt opgezegd ('Ik geloof in God de Vader...'). In andere gevallen wordt de tekst uitgesproken van de geloofsbelijdenis van Nicea-Constantinopel ('Wij geloven in één God...').

Nu steeds meer middagdiensten verdwijnen, klinken de woorden van ons geloof steeds minder vaak. Dat is jammer. Als er iets is wat ons als christenen verbindt, is het wel het geloof dat sinds het begin van de kerk onder woorden is gebracht. Het geloof dat ook sinds die beginperiode over de hele wereld klinkt, in de landstalen van de betreffende geloofsgemeenschap.

In Nederland hebben we voor elk wat wils: je hoeft niet ver te rijden om

een kerk te zoeken waar je je bij thuis voelt. Dat versplinterde kerkelijke landschap is voor de één een teken van Gods veelkleurigheid, voor de ander een gruwel omdat het ingaat tegen de eenheid waar Jezus voor bidt in het zogenoemde Hogepriesterlijke gebed (dat te lezen is in Johannes 17). Toch klinken in al die kerken met enige regelmaat die woorden uit de geloofsbelijdenissen. Dát is wat christenen over alle landen en in alle filialen verbindt: die ene God: Vader, Zoon en Geest.

Het lijkt lang geleden, maar er was een tijd dat we vanwege corona niet of nauwelijks naar de kerk konden gaan. Als we al mochten, moesten we ons aanmelden. Een beperkt aantal gemeenteleden mocht de diensten fysiek bijwonen. In die tijd ben ik voor het eerst naar de kerkdiensten gegaan van de Oud-Katholieke Kerk in Lekkum, een dorpje onder de rook van Leeuwarden.

De Oud-Katholieke Kerk is een klein genootschap dat tussen Rome en de Reformatie in staat. De liturgie lijkt sterk op die van de Rooms-Katholieke Kerk, de preek heeft veel weg van het protestantse sermoen. Het aanmelden voor de dienst was voor mij een stok achter de deur om een dienst bij te wonen: ze rekenen op

me, want ik heb me aangemeld om de samenkomst bij te wonen. Voor een vrijgemaakte jongen als ik was het een blijde verrassing dat ook in een andere kerk de Bijbel open gaat, dat ook ergens anders dan in de vertrouwde zuil werd beleden dat God bestaat in Vader, Zoon en Heilige Geest. Vanaf die eerste ontmoeting ben ik elke zaterdagse dienst blijven komen – zaterdagavond, omdat de voorganger zondags in Groningen ook weer een eredienst hield. Rond de wisseling van winter naar lente werd de stekker getrokken uit

beeld: Hindrik Sijens | Flickr | Water, clouds and sky bij Lekkum

de maandelijkse Friese vieringen. Een kwestie van een kleine groep gelovigen, waarbij de uitgebreide taken op een kleine groep vrijwilligers kwam te liggen. Immers, tachtig procent van het werk in de kerk wordt gedaan door twintig procent van de gemeenteleden – dat is overal het geval.

Het is jammer. Nu klinken in het Friese dorpje niet meer elke maand die woorden: dat wij geloven in één God, de almachtige Vader, Schepper van hemel en aarde, van alle zicht-

bare en onzichtbare dingen. In Friesland is een vlak van een diamant uitgewist. Een oud-katholiek vlak op de diamant van dat ene geloof in God.

Die God waar ik in geloof en die wij belijden. Juist in de kerk vallen individuen samen met gemeenschappen. Dat is wat de kerk onderscheidt van de samenleving. Ook als het kleine kerkgenootschappen betreft. Juist als het kleine kerkgenootschappen betreft.

*Ik geloof in God de Vader,
de Almachtige, Schepper
van de hemel en de aarde.
Wij geloven in één God,
de almachtige Vader,
Schepper van hemel en
aarde, van alle zichtbare
en onzichtbare dingen*

Geef een jaarabonnement WegWijs cadeau!

nu voor de
actieprijs van

€15

Het abonnement kost met deze actie €15,00 (normaal €22,50) per kalenderjaar. De cadeau ontvanger krijgt zes keer het blad WegWijs.

Het abonnement hoeft niet te worden opgezegd. Aan het eind van de periode ontvangt de cadeau ontvanger een brief van ons.

Ga naar het aanvraagformulier:
steunpuntbijbelstudie.nl/cadeau-abonnement-wegwijs

Scan de
QR code

MULTIMEDIAAL

Naast de lezingen van de Ontmoetingsdag is er nog meer nieuws mee te beleven en te zien op beleefmee.nl:

Krimp in de kerk

Kun je nog hoopvol zijn als de kerk naar de haaien lijkt te gaan?
Is er ook iets positiefs te ontdekken aan de krimp? Hoe blijft de kerk

zichtbaar? Een tafelgesprek, georganiseerd door de plaatselijke Raad van Kerken in Krimpen a/d IJssel. Mensen uit diverse kerkgenootschappen schuiven aan om met elkaar door te praten over de landelijke krimp in de kerk.

scan de QR-code
om deze aflevering
te bekijken

ADRESSEN

Voor **abbonementen, adreswijzigingen** etc.:
Administratie steunpunt Bijbelstudie
Postbus 499, 8000 AL Zwolle
tel. 038 427 04 48 (uitsluitend bereikbaar op
woensdagochtend tussen 9-12 uur)
Voorkeur gaat uit naar contact per e-mail:
administratie@steunpuntbijbelstudie.nl

WegWijs is een uitgave van de
Gereformeerde Bijbelstudiebond
Alles over de bond vind je op
www.steunpuntbijbelstudie.nl.

Redactie *WegWijs*

Hoofdredacteur: Maarten Boersema
Eindredacteur: Martha Riemer
Redactieleden: Dienneke van de Kamp,
Ria Kuijper, Piet Zeilstra, Chris van Zwol.

Voor de **inhoud** van *WegWijs*:
Postadres: Redactie *WegWijs*
Postbus 499, 8000 AL Zwolle
e-mail: redactie@steunpuntbijbelstudie.nl

Abbonementen *WegWijs*

Leden van verenigingen die bij steunpunt
Bijbelstudie zijn aangesloten, krijgen *WegWijs*
gratis. Particulier abonnement: €22,50 per
kalenderjaar.

Opzeggen: schriftelijk of via e-mail vóór
1 december

Losse nummers van *WegWijs* zijn te bestellen
via het bestelformulier op de website
www.steunpuntbijbelstudie.nl. De kosten zijn:
€ 4,25 per stuk. Dit is incl. verzendkosten.
De betaling van uw bestelling kunt u direct
overschrijven naar bankrekening
NL74 INGB 0000 8394 84 t.n.v. van
Gereformeerde Bijbelstudiebond te Zwolle
o.v.v. *WegWijs*-nummer als betalingsreferentie.

WegWijs is ook verkrijgbaar in **braille**,
grootletter, **digitale** en **gesproken** vorm via
CBB, Christelijke Bibliotheek voor blinden en
slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo,
tel. (0341) 565499

Overname van artikelen is alleen toegestaan na
toestemming van de redactie.

Vormgeving en opmaak *WegWijs*:

LPB media | www.lpbmedia.nl

Druk: Scholma, Bedum;

ISSN-nummer 0929-2136

In het volgende nummer:
Leven vanuit de (sabbats)rust

Verschijningsdatum
omstreeks 6 september 2024

Christelijk Gemengd Koor Zwolle Jubileumconcert 75 jaar - deel 1

Een koor dat haar 75 jarig jubileum
mag vieren! LPB media maakte een
opname van dit feestelijke concert

ter gelegenheid van dit jubileum.
Ook u mag zo delen in de feest-
vreugde.

Scan de QR code
om naar deel 1
van deze opname
te kijken en te
luisteren, en mis-
schien wel mee
te zingen.

Deuteronomium 6:4-9

Luister, Israël: de HEER, onze God, de HEER is de enige! Heb de HEER, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw kracht. Houd de geboden die ik u vandaag opleg steeds in gedachten. Prent ze uw kinderen in en spreek er steeds over, thuis en onderweg, als u naar bed gaat en als u opstaat. Draag ze als een teken om uw arm en als een band op uw voorhoofd. Schrijf ze op de deurposten van uw huis en op de poorten van de stad.

**HET
LAND
VAN
AMEN**